Predstavujeme Liečebňu sv. Filomény

MUDr. Patrik Jakubek, MHA
primár hospicu

Názov zariadenia: Liečebňa sv. Filomény
Adresa zariadenia: Domašská 670/4, 093 02 Vranov nad Topľou
Druh zariadenia: Integrované zdravotnícko-sociálne zariadenie
1. zdravotná starostlivosť – paliatívna a ošetrovateľská starostlivosť
2. sociálne služby – zariadenie pre seniorov, špecializované zariadenie
3. doplnkové služby – vrátane akreditovaného dobrovoľníctva

Paliat. med. liec. boles., 2026;19(1e):23-26

ÚVOD

V čase, keď narastá počet pacientov s chronickými, pokročilými a nevyliečiteľnými ochoreniami, sa čoraz viac ukazuje potreba starostlivosti, ktorá nebude rozdelená medzi jednotlivé systémy, ale bude prepojená, koordinovaná a zameraná na človeka ako celok. Práve takýto prístup rozvíja Liečebňa sv. Filomény vo Vranove nad Topľou, ktorá predstavuje príklad integrovaného zdravotnícko-sociálneho zariadenia spájajúceho zdravotnú starostlivosť, sociálne služby aj doplnkové podporné programy.

Hlavným cieľom zariadenia je poskytovať pacientovi komplexnú, koordinovanú a personalizovanú starostlivosť, ktorá nehodnotí jeho stav iba cez diagnózu, prognózu alebo výsledky medicínskych škál. Do centra pozornosti stavia aj funkčný stav pacienta, psychické prežívanie, sociálne zázemie, osobné potreby, spirituálnu dimenziu a kvalitu života s rešpektovaním hodnôt, prianí a preferencií pacienta i jeho rodiny.

Liečebňa sv. Filomény začala svoju činnosť 2. 1. 2023. Sídli v okrajovej časti mesta Vranov nad Topľou, v budove bývalého doliečovacieho a rehabilitačného oddelenia miestnej nemocnice. V jej okolí sa nachádza základná občianska vybavenosť vrátane autobusovej zastávky, pošty, obchodu, kostola a športového centra. Súčasťou areálu je aj oddychový park, interiérová kaplnka s pravidelnými bohoslužbami a priestory vytvárajúce pokojné a dôstojné zázemie pre pacientov, ich rodiny aj personál.

Integrovaný model zariadenia je postavený na spolupráci troch subjektov:

Zdravotnú starostlivosť zabezpečuje HONESTUM, n. o., ktorý poskytuje ambulantnú paliatívnu starostlivosť, mobilný hospic, lôžkový hospic (19 lôžok) a dom ošetrovateľskej starostlivosti (4 lôžka).

Sociálne služby zabezpečuje SPIRIT, n. o., a to formou zariadenia pre seniorov (15 lôžok) a špecializovaného zariadenia (25 lôžok).

Tretím subjektom je HEMADIKA, s. r. o., registrovaný sociálny podnik, ktorého cieľom je dosahovať pozitívny sociálny vplyv najmä podporou regionálneho rozvoja a zamestnávaním znevýhodnených a zraniteľných osôb (v súčasnosti 14 zamestnancov).

CHARAKTERISTIKA PALIATÍVNEJ SEKCIE INTEGROVANEJ STAROSTLIVOSTI

Paliatívna starostlivosť vo Vranove nad Topľou je zabezpečovaná kontinuálne na viacerých úrovniach.

Zahŕňa *včasnú paliatívnu starostlivosť* prostredníctvom ambulancie paliatívnej medicíny, ako aj *terminálnu hospicovú paliatívnu starostlivosť* poskytovanú mobilným a lôžkovým hospicom. Tento systém umožňuje zabezpečiť pacientom s nevyliečiteľným ochorením odbornú, komplexnú a nadväzujúcu starostlivosť podľa štádia ochorenia, individuálnych potrieb a aktuálneho zdravotného stavu.

Odborným garantom paliatívnej starostlivosti je paliatológ MUDr. Patrik Jakubek, MHA, primár hospicu, odborným garantom pre ošetrovateľstvo hospicu Mgr. Marianna Hudáková, vrchnou sestrou hospicu a DOS Mgr. Lucia Ivanová.

Odborné vedenie zariadenia sa súčasne aktívne podieľa na rozvoji paliatívnej medicíny a ošetrovateľstva prostredníctvom prednáškovej, publikačnej a konferenčnej činnosti. Dôraz pritom kladie na humánny a odborne podložený prístup, v ktorom skríningové nástroje či digitálne technológie slúžia iba ako podpora rozhodovania, nie ako náhrada klinického úsudku, interdisciplinárneho hodnotenia a rešpektovania pacientových cieľov starostlivosti.

AMBULANCIA PALIATÍVNEJ MEDICÍNY

Ambulancia paliatívnej medicíny poskytuje odbornú ambulantnú včasnú paliatívnu starostlivosť pacientom s nevyliečiteľným ochorením v období, keď ešte pokračuje aktívna onkologická alebo neonkologická liečba. Jej cieľom je včas identifikovať potreby pacienta, zmierňovať bolesť a ďalšie symptómy, podporovať kvalitu života a zabezpečovať plynulú nadväznosť ďalšej zdravotnej starostlivosti. Paliatívny tím tvoria lekár a sestra v ambulancii v priestoroch lôžkového hospicu.

LÔŽKOVÝ HOSPIC

Lôžkový hospic Honestum, n. o. predstavuje terminálnu paliatívnu starostlivosť pre pacientov s nevyliečiteľným ochorením a pacientov v závere života, ktorých zdravotný stav si vyžaduje nepretržitú paliatívnu lekársku a ošetrovateľskú starostlivosť a ktorých nie je možné zabezpečiť v domácom prostredí alebo v inom type zariadenia. Hospic má kapacitu 19 lôžok rozdelených do jednej trojlôžkovej, siedmich dvojlôžkových a dvoch jednolôžkových izieb. Skúsenosť pracoviska ukazuje, že výrazná časť pacientov a rodín preferuje jednolôžkové izby, ktoré poskytujú väčšie súkromie, pokoj a možnosť dôstojnejšieho sprevádzania v závere života, pričom túto potrebu sa zatiaľ nepodarilo naplno pokryť tak, aby bolo vždy možné zabezpečiť dôstojnú a plne personalizovanú rozlúčku so životom v súkromí, iba v prítomnosti najbližšej rodiny.

Primárom hospicu je MUDr. Patrik Jakubek, MHA, vrchnou sestrou hospicu a DOS je Mgr. Lucia Ivanová.

K 31. 12. 2025 tvorilo personálne zabezpečenie lôžkového hospicu 35 zamestnancov:

- 5 lekárov,
- 1 vrchná sestra,
- 1 staničná sestra,
- 4 zdravotné sestry,
- 6 praktických sestier/zdravotníckych asistentov,
- 4 sanitári,
- 1 fyzioterapeut,
- 2 opatrovatelia,
- 2 sociálni pracovníci,
- 1 psychológ,
- 1 spirituálny pracovník,
- 4 kňazi RK , 2 kňazi GK (1 kňaz EV, 1 kňaz PRAV na požiadanie),
- 1 účtovníčka.

PODMIENKY HRADENEJ HOSPICOVEJ STAROSTLIVOSTI ZDRAVOTNÝMI POISŤOVŇAMI

Hospicová pobytová starostlivosť (**lôžkový hospic**) je zdravotnými poisťovňami hradená najmä vtedy, ak:

1. je pacient v terminálnej fáze (ambulantným a hospicovým lekárom určená prognóza života pacienta ≤ 6 mesiacov) nezvratne progresívneho somatického ochorenia, po vyčerpaní všetkých terapeutických možností, ktoré by mohli chorobu vyliečiť alebo zastaviť jej progresiu,
2. zdravotný stav pacienta vyžaduje nepretržitú výlučne paliatívnu lekársku (paliatológom) a ošetrovateľskú starostlivosť na udržanie kvality života a dôstojnosti pacienta a je zameraná na paliatívne ovplyvnenie priebežných zmien zdravotného stavu (napr. úprava analgosedácie, psychofarmakologickej liečby, antiemetickej liečby, evakuácia ascitu),
3. zdravotnú starostlivosť nie je možné realizovať v domácom prostredí prostredníctvom mobilného hospicu alebo ADOS, ani v DOS alebo v zariadení sociálnych služieb.

FINANCOVANIE HOSPICU

Financovanie hospicu je viaczdrojové.

- **platby zdravotných poisťovní**, ktoré na základe zmluvy uhrádzajú cenu za ošetrovací deň; od roku 2023 má hospic uzatvorené zmluvy so všetkými troma zdravotnými poisťovňami,
- **dary**, teda dobrovoľné a nenárokovateľné príspevky od rodín pacientov, blízkych osôb, firiem, nadácií, miest a individuálnych darcov,
- **dotácia z Ministerstva zdravotníctva SR** v rámci projektu MoHo, realizovaného v období 05/2023 – 12/2023 a 2025 – 2027.

ŠTATISTICKÉ ÚDAJE ZA ROK 2025

Ambulancia paliatívnej medicíny je pacientom k dispozícii 4 hodiny týždenne, resp. podľa dohody. V roku 2025 paliatívny tím ošetril celkovo 64 pacientov, pričom 24 % z nich následne pokračovalo v hospicovej starostlivosti.

Lôžkový hospic poskytol v roku 2025 hospicovú starostlivosť celkovo 232 pacientom pri obložnosti 94 %. Počet úmrtí predstavoval 187 pacientov, teda 81 %. Do domácej starostlivosti bolo po zlepšení domácich podmienok prepustených 19 pacientov, čo predstavuje 8 %. Päť pacientov bolo umiestnených do domu ošetrovateľskej starostlivosti a sedem pacientov do zariadenia sociálnych služieb. Priemerný počet ošetrovacích dní na jedného pacienta bol 29 dní.

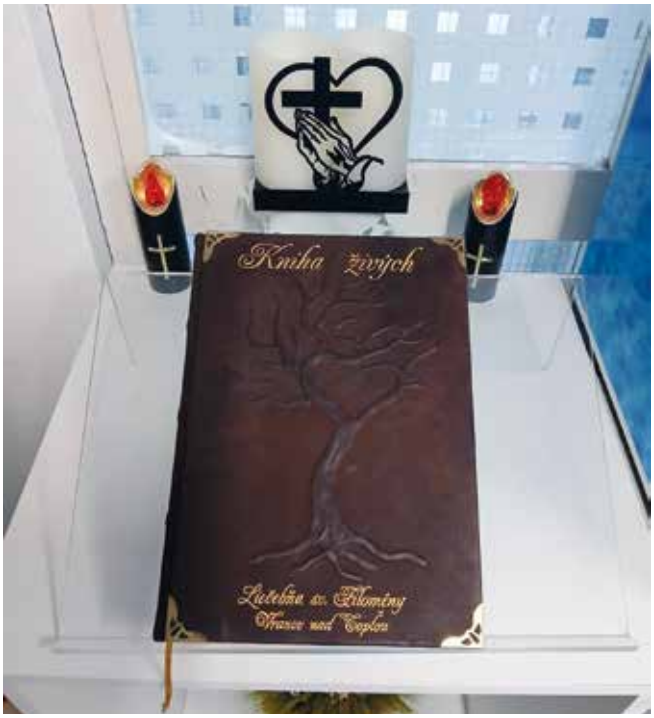

DOPLNKOVÉ SLUŽBY HOSPICU

Osobitnú pozornosť si zaslúžia aj ostatné služby poskytované v rámci integrovanej starostlivosti.

Sociálne služby sú v zariadení neoddeliteľnou súčasťou komplexnej podpory pacientov a ich rodín. Sociálni pracovníci poskytujú špecializované sociálne poradenstvo, smútkové poradenstvo, pomáhajú pacientom a príbuzným orientovať sa v sociálnej situácii, nárokoch na sociálnu pomoc, možnostiach následnej starostlivosti a v prípade potreby ponúkajú aj podporu pozostalým po úmrtí pacienta. V lôžkovom hospici pôsobia dvaja sociálni pracovníci, ktorí sa spolupodieľajú na plánovaní starostlivosti.

Významnou zložkou starostlivosti sú aj služby psychológa. V zariadení pôsobí jeden psychológ s čiastočným úväzkom aj pre mobilný hospic. Psychologická starostlivosť zahŕňa podporu pacienta pri spracovávaní ochorenia, sprevádzanie v období straty, úzkosti a existenciálnej neistoty, ako aj podporu rodiny a podľa potrieb aj pomoc členom tímu. Psychológ nám v rámci interdisciplinárnej spolupráce pomáha zmierňovať psychickú záťaž, podporovať adaptáciu a posilňovať copingové mechanizmy pacientov, ich blízkych, ale aj zamestnancov hospicu.

Neoddeliteľnou súčasťou hospicovej filozofie je duchovné sprevádzanie. V lôžkovom hospici pôsobí jeden spirituálny pracovník a šiesti kňazi. Zariadenie disponuje interiérovou kaplnkou s pravidelnými bohoslužbami (3x týždenne). Spirituálna starostlivosť tu nie je vnímaná iba ako náboženská služba, ale aj ako podpora človeka v hľadaní pokoja, zmierenia, zmyslu a nádeje v náročnom období choroby a umierania. Zariadenie zároveň vytvára priestor na sprostredkovanie duchovného sprevádzania aj podľa individuálnych potrieb pacienta. Pracovisko neopúšťa ani rodinu po úmrtí pacienta, ale považuje podporu blízkych za prirodzené pokračovanie hospicovej služby. Približne mesiac po úmrtí zasiela pozostalým spomienkový list ako prejav blízkosti, úcty a pokračujúcej starostlivosti. Súčasťou tejto podpory sú aj pravidelné štvrťročné zádušné sväté omše a stretnutia s pozostalými, ktoré vytvárajú priestor na zdieľanie smútku, spomínanie aj hľadanie opory. Mimoriadne symbolický rozmer má aj každodenné pripomínanie zosnulých prostredníctvom Knihy živých.

Liečebňa sv. Filomény rozvíja akreditované dobrovoľníctvo a má vyhradený samostatný kontakt pre koordináciu dobrovoľníkov. Dobrovoľníci sú významnou oporou pacientom i rodinám, prinášajú ľudskú blízkosť, prítomnosť, sprevádzanie a pomoc pri aktivizačných alebo voľnočasových činnostiach. Počet dobrovoľníkov síce nie je presne známy, no ich zapájanie a pomoc je bezhraničná.

VZDELÁVANIE, PUBLIKAČNÁ ČINNOSŤ, SPOLUPRÁCA

Odborní garanti aj ďalší členovia tímu sa pravidelne zapájajú do konferencií, seminárov, odborných diskusií a publikačných aktivít, prostredníctvom ktorých prispievajú k rozvoju paliatívnej medicíny, ošetrovateľstva a interdisciplinárnej starostlivosti o pacienta s nevyliečiteľným ochorením. Popri odbornej činnosti venuje pracovisko pozornosť aj vzdelávaniu verejnosti. Dôležitým nástrojom sú informačné a edukačné materiály, letáky, infolisty či webové stránky, ktoré zrozumiteľným spôsobom približujú význam paliatívnej a hospicovej starostlivosti, možnosti pomoci aj podporu pre pacientov a ich rodiny. Súčasťou osvetových a vzdelávacích aktivít je aj spolupráca s občianskym združením **HOSPICEA, o. z.**, ktoré sa venuje komunikácii s verejnosťou, realizácii ankiet a dotazníkov, mapovaniu potrieb obyvateľstva a ďalším aktivitám zameraným na podporu povedomia o paliatívnej a hospicovej starostlivosti. Prostredníctvom tejto spolupráce sa odborná prax prepája s verejnou osvetou, spätnou väzbou od komunity a hľadaním nových možností, ako citlivo a zrozumiteľne hovoriť o témach choroby, umierania, sprevádzania a pomoci. Cenné je aj to, že súčasťou tejto činnosti sú priamo zamestnanci pracoviska, ktorí do nej prinášajú svoje odborné skúsenosti, každodenný kontakt s pacientmi i rodinami a hlboké porozumenie reálnym potrebám praxe.

Zariadenie má aj charakter výučbového pracoviska. Odbornú prax na našom pracovisku absolvujú študenti ošet-

rovateľstva **Fakulty zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity**, **Inštitútu sociálnych vied a zdravotníctva bl. P. Gojdiča Vysokej školy sv. Alžbety v Prešove** ako aj záujemcovia o **kurz opatrovateľstva**. Týmto spôsobom sa naše pracovisko aktívne podieľa nielen na poskytovaní odbornej a humánnej starostlivosti, ale aj na príprave budúcich zdravotníckych a pomáhajúcich pracovníkov pre prax.

Komplexnosť starostlivosti sa odráža aj v širokej medziodborovej a medzisektorovej spolupráci. Zariadenie spolupracuje s pracoviskami klinickej onkológie, vnútorného lekárstva a algeziológie, ako aj s odbornými spoločnosťami a inštitúciami, najmä so **Slovenskou spoločnosťou paliatívnej medicíny (SSPM)**, **Asociáciou hospicovej a paliatívnej starostlivosti (AHaPS), Slovenskou komorou sestier a pôrodných asistentiek (SKSaPA)** a **odborom zdravotníctva Prešovského samosprávneho kraja**, čím sa aktívne zapája do odborného dialógu, podpory kvality poskytovanej starostlivosti a rozvoja paliatívnej a ošetrovateľskej praxe v regióne.

AMBÍCIE HOSPICU

Víziou nášho hospicu je vytvárať bezpečný a pokojný priestor, ktorý dýcha domovom a v ktorom sa nevyliečiteľne chorý človek cíti dôstojne, bezpečne a nie osamelo. Naším cieľom je, aby pacient v závere života čo najmenej trpel, bol odborne sprevádzaný a zároveň zakúsil láskavú, úctivú a hlboko ľudskú starostlivosť.

Našou ambíciou je byť zosúladeným tímom, ktorý citlivo napĺňa bio-psycho-sociálno-spirituálne potreby pacienta i jeho rodiny. Veríme, že aj zomieranie môže mať podobu pokoja, úľavy a blízkosti a že smrť, hoci je neoddeliteľnou súčasťou života, môže byť sprevádzaná dôstojnosťou, prijatím a úctou.

Do budúcnosti chceme naše pracovisko ďalej rozvíjať tak, aby bolo ešte komfortnejšie a citlivejšie prispôsobené potrebám pacientov a ich blízkych – skvalitňovať prostredie izieb, zvyšovať počet jednolôžkových izieb a vytvárať tak viac priestoru pre súkromie, pokoj a dôstojné sprevádzanie pacienta v závere života. Rovnako chceme zveľaďovať aj areál parku, ktorý vnímame ako dôležitú súčasť liečivého prostredia a dopĺňať ho o príjemné oddychové a hydeparkové miesta určené na rozhovory, stíšenie, spomínanie či osobné úvahy.

Za dôležitú považujeme aj ďalšiu podporu spolupráce s okolitými nemocnicami a ambulantnými lekármi, predovšetkým v oblasti včasnej identifikácie pacientov, ktorí by mohli profitovať z paliatívnej starostlivosti. Sme presvedčení, že práve skoršie rozpoznanie potrieb paliatívneho pacienta a včasné nadviazanie spolupráce môžu výrazne prispieť k lepšej kvalite života pacienta, k primeranému plánovaniu starostlivosti a k väčšej podpore jeho rodiny.

KONTAKTNÉ ÚDAJE

Lôžkový hospic 0911 911 143; info@liecebnavranov.sk
Dobrovoľníctvo 0911 911 132;
dobrovolnici@liecebnavranov.sk
Adresa: HONESTUM, n.o., Domašská 670/4,
093 02 Vranov n/T.
Web: www.liecebnavranov.sk

MUDr. Patrik Jakubek, MHA
Liečebňa sv. Filomény
Domašská 670/4, 093 02 Vranov nad Topľou
jakubek@liecebnavranov.sk